

РОЗРАХУНОК ПАРАМЕТРІВ КАБЕЛЬНОГО ПРИЄДНАННЯ СОНЯЧНОЇ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ ДО ЕЛЕКТРОМЕРЕЖІ

Хлистов В.М., ст. викл., Фетисов І.О., магістрант

КПІ ім. Ігоря Сікорського, кафедра автоматизації енергосистем

Вступ. Для передачі електричної енергії від сонячних електростанцій (СЕС) широко застосовуються кабельні лінії. Правильний вибір параметрів кабелю, його відповідність динамічній та термічній стійкості суттєво впливають на надійність та економічність роботи СЕС в цілому.

Мета роботи. Розробити структурну схему електричної мережі СЕС. Провести розрахунок кабельного приєднання 35 кВ від СЕС до електромережі. Вибрати номінальний переріз екрану та перевірити його за допустимими значеннями струмів короткого замикання (кз).

Матеріали дослідження. В статті розглядається наземна сонячна електростанція потужністю 25 МВт, яка під'єднується до підстанції (ПС) 35 кВ району електричної мережі.

На рис. 1 наведена структурна схема електричної мережі СЕС.

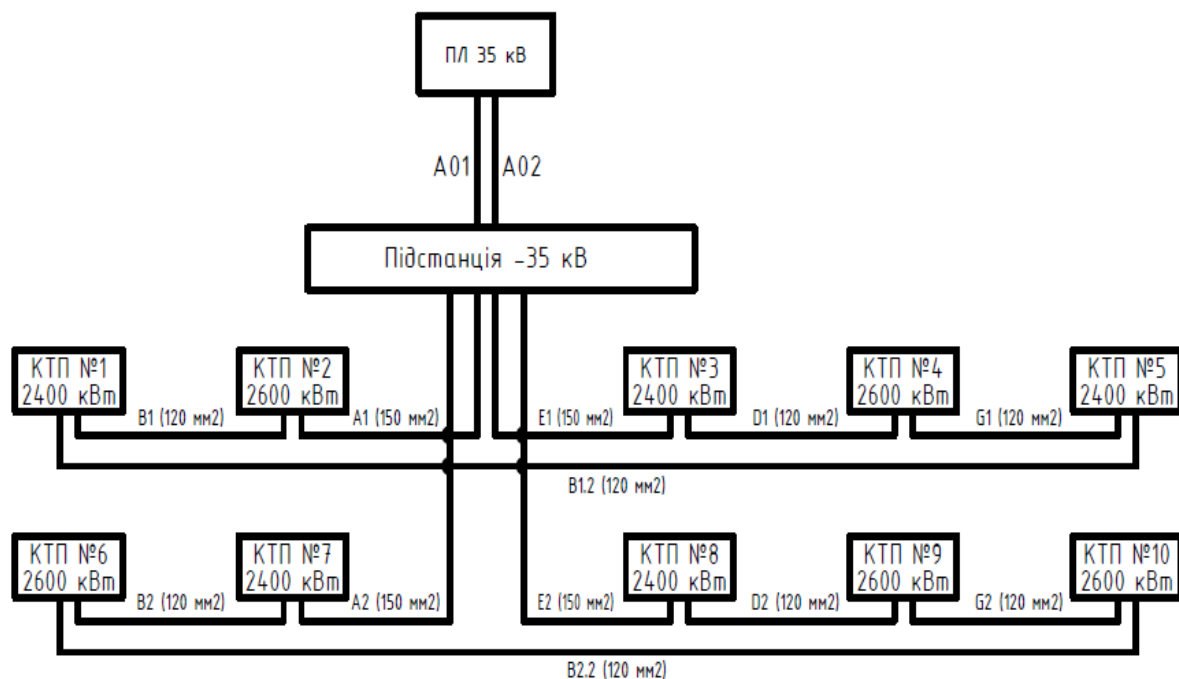

Рисунок 1 – Структурна схема електричної мережі СЕС

Структурна схема складається з підстанції 35 кВ, до якої підключені 10 комплектних трансформаторних підстанцій (КТП). В свою чергу, до кожної КТП через інвертори під'єднуються трьома фазами послідовно з'єднані фотоелектричні панелі – стрінги. КТП призначена для прийому, перетворення і розподілу електричної енергії трифазного змінного струму. Основними елементами КТП є силовий трансформатор та модулі розподільних пристроїв.

Розглянемо кабельну ділянку А1: КТП-35/0,8 кВ, №2 - ПС-35 кВ.

1. Вибір кабелю 35 кВ за допустимим струмом

Струм навантаження в кабельній лінії КЛ-35 кВ, яка працює в нормальному режимі і передає згенеровану від сонця електричну потужність на ділянці від КТП-35/0,8 кВ, №2 (СЕС), до ПС-35 кВ визначаємо за формулою:

$$I = \frac{P}{\sqrt{3} \cdot U_n \cdot \cos \varphi} = \frac{12400}{\sqrt{3} \cdot 35 \cdot 0,9} = 227,3 \text{ А},$$

де P – потужність навантаження, кВт; U_n – номінальна напруга, кВ;
 $\cos \varphi$ – кут навантаження, можлива робота СЕС у межах $\cos \varphi = 0,9-1$.

Для вибору кабелю за допустимим струмом повинна задовольнятися умова [1]:

$$I \leq I_{\text{доп}}$$

Попередньо вибираємо одножильний кабель з алюмінієвою жилою і ізоляцією із зшитого поліетилену перерізом 150 мм^2 на напругу 35 кВ: АПвЭгаПу-35- 3х(1х150) мм^2 [2]. Згідно довідника від виробника тривало допустимий струм навантаження для кабелю цієї марки становить $I_{\text{доп.табл}} = 281 \text{ А}$ [2].

Допустиме струмове навантаження залежить також від певних умов експлуатації і коректується поправочними коефіцієнтами [3]:

$$I_{\text{доп}} = k_1 * k_2 * k_3 * k_4 * k_5 * I_{\text{доп.табл.}},$$

де $I_{\text{доп}}$ – допустимий струм навантаження;

k_1 – поправочний коефіцієнт для температури повітря іншої ніж 30°C ;

k_2 – поправочний коефіцієнт для глибини прокладання іншої ніж 0,8 м;

k_3 – поправочний коефіцієнт для питомого теплового опору іншого ніж $1,5 \text{ К} \cdot \text{м} / \text{Вт}$;

k_4 – поправочний коефіцієнт для групи кабелів прокладених в одній траншеї;

k_5 – поправочний коефіцієнт для різних перерізів мідного екрану;

$I_{\text{доп.табл.}}$ – табличний допустимий струм навантаження.

Допустимий струм навантаження:

$$I_{\text{доп}} = 0,96 * 0,98 * 1,18 * 0,83 * 1,0 * 281 = 258,9 \text{ А}$$

Перевіряємо: $I \leq I_{\text{доп}}$; $227,3 \text{ А} \leq 258,9 \text{ А}$

Отже, умова за допустимим струмом задовольняється і кабель вибраний правильно.

2. Перевірка кабельної лінії А1 довжиною $L=265 \text{ м}$ на допустимі втрати напруги.

Втрати напруги на лінії розраховуємо за формулою [1]:

$$\Delta U = \sqrt{3} * I * L * Z,$$

де ΔU – втрати напруги;

I – струм навантаження, А;

L – довжина ділянки, км;

Z – повний опір, $Z = (r_0 * \cos \varphi + x_0 * \sin \varphi)$;

r_0 – активний питомий опір провідника, Ом/км;

x_0 – реактивний питомий опір провідника, Ом/км;

φ – кут навантаження.

Значення повного опору Z беремо з довідникових даних, наданих заводом виробником [2].

$$\Delta U = \sqrt{3} * I * L * Z = 1,732 * 227,3 * 0,265 * 0,294 = 30,7 \text{ В}$$

Втрати напруги у відсотках:

$$\Delta U\% = \frac{\Delta U}{U} * 100 = \frac{30,7}{35000} * 100 = 0,088\%$$

Отже, вибраний кабель на ділянці $A1$ задовольняє умові за втратами напруги - втрати напруги у відсотках не повинні перевищувати $\Delta U=0,5\%$.

3. Перевірка кабелю АПвЭгаПу-35 3х(1х150) мм² на термічну стійкість.

Розрахункове значення струму трифазного короткого замикання на шинях 35 кВ ПС-35 кВ $I_{к.з.маx(3ф)} = 1,897 \text{ кА}$, час вимкнення вимикача приймаємо $t = 0,2 \text{ с}$.

Мінімальний переріз кабелю за термічною стійкістю:

$$S_{\min} = \frac{\sqrt{B_k}}{C_m},$$

де B_k – тепловий імпульс струму к.з.

C_m – термічний коефіцієнт, значення для кабелю з алюмінієвими жилами та поліетиленовою ізоляцією $C_m = 65 \text{ А*с/мм}^2$.

$$B_k = I_{к.з.маx(3ф)}^2 * (t + T_a) = 1,897^2 * (0,2 + 0,01) = 0,76 \text{ кА}^2 * \text{с},$$

де $T_a = 0,01 \text{ с}$ – постійна часу загасання аперіодичної складової.

$$S_{\min} = \frac{\sqrt{B_k}}{C_m} = \frac{\sqrt{0,76}}{65} = 13,4 \text{ мм}^2$$

Отже, вибраний кабель на ділянці $A1$ задовольняє умові термічної стійкості, адже мінімально допустимий переріз кабелю при цьому складає $13,4 \text{ мм}^2$.

4. Перевірка кабелю АПвЭгаПу-35 3х(1х150) мм² на динамічну стійкість.

Допустимий односекундний струм короткого замикання для обраного перерізу жили кабелю АПвЭгаПу-35 3х(1х150) мм² складає $14,2 \text{ кА}$, відповідний допустимий струм короткого замикання тривалістю $0,2 \text{ с}$ складає:

$$I_{к.з.} = \frac{I_{к.з.табл.}}{\sqrt{t}} = \frac{14,2}{\sqrt{0,2}} = 31,8 \text{ кА},$$

що більше ніж розрахунковий струм трифазного короткого замикання $I_{к.з.маx(3ф)} = 1,897 \text{ кА}$. Аналогічно проводяться розрахунки кабельних ліній на інших ділянках.

5. Розрахунок екрану кабелю АПвЭгаПу-35 3х(1х150) мм².

Попередньо вибираємо номінальний переріз мідного екрану 25 мм^2 . Перевіримо переріз екрану 25 мм^2 за допустимим струмом к.з. Визначаємо двофазний струм к.з.:

$$I_{кз.2ф.} = 0,87 * I_{кз.макс.} = 0,87 * 1,897 = 1,65 \text{ кА}.$$

Допустимий струм короткого замикання екрану 25 мм^2 становить

$$I_{кз.е.табл.} = 5,1 \text{ кА}.$$

При тривалості короткого замикання $t=0,2 \text{ с}$ допустимий струм короткого замикання по екрану складає:

$$I_{к.з.е} = \frac{I_{к.з.е.табл.}}{\sqrt{t}} = \frac{5,1}{\sqrt{0,2}} = 11,4 \text{ кА},$$

що більше ніж струм двофазного короткого замикання:

$$I_{кз.2ф.} < I_{к.з.е.} \\ 1,65 \text{ кА} < 11,4 \text{ кА}$$

Отже, умова за допустимим струмом к.з. виконується.

Перевіримо переріз екрану 25 мм² за наведеним струмом.

Перевірка номінального перерізу екрану за значенням наведеного струму від протікання по жилі кабелю струму в нормальному робочому режимі у разі заземлення струмопровідного екрану з обох кінців при розташуванні кабелів за схемою «трикутник» впритул один до одного, згідно ПУЕ (п.2.3.122, ф. 2.3.2) визначається за формулою [3]:

$$I_e = I_{кл} * \sqrt{0,0019 / (R_{70}^2 + 0.0019)}$$

де I_e – наведений струм екрану, А;

$I_{кл}$ – максимальний робочий струм КЛ, А;

R_{70} – питомий активний опір екрану кабелю за температури +70С, Ом/км.

Відповідно довідника продукції ПАТ «Завод Южкабель» для кабелю марки АПвЭгаПу 3х(1х150) мм² при прокладці «трикутником» в ґрунті допустимий тривалий струм складає $I_{допуст.} = 281 \text{ А}$ [2].

Перевіряємо переріз 25 мм² мідного екрану кабелю перерізом 150 мм²:

$$R_{70} = R_{20} * \frac{242,5 + t}{262,5} = 0,727 * \frac{242,5 + 70}{262,5} = 0,87 \text{ Ом/км};$$

$$I_e = I_{кл} * \sqrt{\frac{0,0019}{R_{70}^2 + 0.0019}} = 227,3 * \sqrt{\frac{0,0019}{0,76 + 0,0019}} = 11,4 \text{ А.}$$

Перевіряємо:

$$I_{допуст} \geq I_e \\ 227,3 \text{ А} \geq 11,4 \text{ А}$$

Отже, умова за наведеним струмом виконується. Аналогічним чином проводяться розрахунки на інших ділянках.

Висновки. Для приєднання сучасної сонячної електростанції потужністю 25 МВт до електричної мережі напругою 35 кВ вибраний силовий кабель перерізом 150 мм², довжиною 265 м вітчизняного виробника ПАТ «Завод Южкабель» зі струмопровідними алюмінієвими жилами та ізоляцією із зшитого поліетилену, поздовжньою та поперечною герметизацією екрану і підсиленою зовнішньою оболонкою із поліетилену марки АПвЭгаПУ-35 з мідним екраном перерізом 25 мм². Параметри кабельної лінії відповідають технічним вимогам нормативних документів. Методика розрахунків автоматизована і може бути корисною для навчального процесу.

Перелік посилань

1. Расчет и проектирование систем электроснабжения объектов и установок: учебное пособие/А.В. Кабышев, С.Г. Обухов. – Томск: Изд-во ТПУ, 2006 – 248 с.
2. Довідник кабельно-провідникової продукції - ПАТ «Завод Южкабель», Харків.
3. «Южкабель» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://yuzhcable.com.ua/>
4. Правила улаштування електроустановок. – Х.: Форт, 2009 . - 704 с.